

JAV lietuvių meno galerijos „Siela“ vadovė Asta Zimkus: „Tebus šviesiau visiems“

Vaiva Ragauskaitė

*Nors meno galerija „Siela“ garsiajame Čikagos ir apylinkių lietuviškos veiklos židinyje – Pasaulio Lietuvių Centre Lemonte – duris atvėrė tik prieš trejus metus, garsas apie čia minias tautiečių sutraukiančius renginius jau seniai skrieja per Atlantą. Galerijos vardą vis dažniau mini ne tik JAV lietuviai, bet ir meno žmonės Lietuvoje. „Kad tu matytum, kas čia dedasi – kultūrinis Čikagos lietuvių gyvenimas tiesiog virte verda“, – pasakoja jau kelinta bičiulė iš Čikagos ir ragina pasikalbėti su „Sielos“ siela – ne tik galerijos, bet ir viso Lietuvių Dailės Muziejaus, kurio patalpose ji veikia, direktore, renginių režisiere **Asta Zimkus**. Energija trykštanti ir kone mistiškai kalnus verčianti (200 renginių per 3 metus!), bei visur spėjanti charizmatiškoji moteris duoti inerviu neatsisako, neatidėlioja, nors, tikiu, prieššventiniu laikotarpiu tam tikrai turėtų daugiau nei šimtą priežasčių. Ir nors savaitgalis jai – pats užimčiausias, atsakymus atsiunčia sutartu laiku. „Gal paskubomis, bet nuoširdžiai. Tebus šviesiau visiems“, – priduria laiške.*

Perskaitau, ką parašė Asta. Ir išties – sieloje išsyk tampa šviesiau. Skaitykite ir Jūs – juk ne tik dabar, tamsiausiu metų laiku, bet visada visom sielom taip reikia šviesos...

Kiekvienas imigrantas turi savo istoriją. Asta, kokia jūsiškė?

Paprasta. Vidas, mano vyras, dar būdamas studentu lyg netyčia pakliuvo į Ameriką pasižvalgyti. Grįžo Lietuvon. Apsidairė. „Aš dūstu čia, Asta“, – pasakė.

Galbūt daugeliui tai atrodys labai nepatriotiška ar banalu, bet, deja, 1993-aisiais tai tapo priežastimi, dėl kurios jis išvyko „įkvėpti“ kito pasaulio. Neilgai trukus, su metukų neturinčia Marija ant rankų, paskui jį išvykau aš. Buvom jauni, smalsūs, neramūs menininkai. Tada žinojom tik tiek, kad jei kartu ir meilėj būsime, niekada nieko blogo mums nenutiks. Apie laiką tarp tos dienos ir dabar galima parašyti knygą. Niekada nepasigailėjome. Mes juk gailimės tik to, ko nepadarome. Gyvenimas dosnus bebaimiams. Dabar, žiūrėdami į suaugusius vaikus, skaičiuojame ne pusę gyvenimo, pragyvento už Atlanto, o patirčių spalvingumą.

Ar išvažiavote į Ameriką jau žinodami, kad „suvisam“? O gal visada turėjote ir tebeturite planų imti vieną gražią dieną ir sugrįžti?

Yra tokia lietuviška patarlė – nespjauk į vandenį, nes gali tekti jį išgerti. Būtent todėl ir nenoriu brėžti aiškios ribos. Kuo ilgiau gyvename, tuo išminties daugėja. Svarbiau klausyti širdies balso, nei ieškoti, kur sąlygos palankesnės. Laimės negali sukurti nei šalis, nei turtai, nei kas kitas už tave. Tik patys viską viduje nešiojamės. Kad ir kas nutiktų – klausysimės širdies.

Kaip Jūsų šeimai sekėsi įsitvirtinti Svajonių šalyje? Kokie buvo didžiausi nusivylimai, džiaugsmi bei atradimai?

Atsakysiu taip: savaime kažkaip. Tik kol ruošiesi kelionei, svarstai, planuoji – tol kankiniesi. O jau kai atsirandi situacijoje, geriausiai sparčiai daryti tai, ką reikia daryti. Kaip ir visiems: nauja kalba, tradicijos, bendravimo savitumai. Kančių ir juoko, išbandymų ir atradimų – visko po lygiai. Tokia kone kiekvieno emigranto istorija. Dabar galiu tik tiek pasakyti, kad sutarimas, bendri tikslai, irklavimas viena kryptimi padeda visas kliūtis įveikti. Daug džiaugsmo patyrėm kurdami savo nekilnojamojo turto verslą, po to – nusivylėm biurokratinės sistemos dantračiais, daug išmokom iš amerikiečių – paprastumo, dosnumo, daug fantastiško gamtos grožio pamatėm keliaudami, įsigijom didelį draugų ratą. Vienas iš atradimų buvo tai, kad suvokėme imlaus ir smalsaus, alkano emigranto privalumus svetimose šalyje. Tokie žmonės verčia kalnus. Jie priima naujas patirtis kaip iššūkį, kaip pagrindinį variklį įrodyti savo vertę, užtat dažniausiai ir kyla kaip ant mielių. Bet štai, žiūrėk, dažnai antrą, trečią palikuonių kartą jau patogaus gyvenimo tingulys pagauna. Štai taip ir gali išnykti, asimiliuotis mūsų tauta. Išlikti budriam reikia valios.

Asta su vyru menininku Vidu

Atrodo, jog niekada nenusisukote nuo lietuviškų reikalų: abu Jūsų vaikai baigė šeštadieninę lituanistinę mokyklą, na, o Jus su vyru buvo galima dažnai matyti lietuviškuose kultūriniuose renginiuose - ne tik kaip dalyvius, bet ir kaip organizatorius. Turbūt neatsitiktinai buvote pakviesta vadovauti ir Lietuvių Dailės Muziejui Lemonte?

Nuo savęs nepabėgsi. Mes ir nebėgame. Esam lietuviai, mūsų vaikai lietuviai. Jie žino savo šaknis, didžiuojasi tradicijomis. Žinoma, jie jau Amerikos lietuviai, „kitokie“, bet matau, kad ir jiems pavyko išlaikyti lietuviybę širdyse. Lituanistinės mokyklos, stovyklos, skautai, šokių kolektyvai, lietuviški renginiai, tradicijos, draugai - visos šios patirtys formuoja pasaulėžiūrą.

O Dailės muziejui vadovauti pakvietė Pasaulio Lietuvių Centro (PLC) vadovas Artūras Žilys. Galbūt kažką „ižiūrėjo“ manyje, o gal tiesiog „iš reikalo“. Aš nesusvarbinu savo pareigų. Į šias pareigas įeina viskas - nuo grindų plovimo, remontavimo, renginių planavimo ir pravedimo, idėjų brandinimo, svečių sutikimo iki rimtų sprendimų priėmimo. Džiaugiuosi, kad turiu padėjėjų ir mus visus „veža“ galimybė būti reikalingiems bei prasmingai kurti.

Zimkų šeima (vaikai jau palikę tėvų namus – studijuoja kitose valstijose)

Papasakokite trumpai apie Lietuvių dailės muziejų (LDM). Kiek ir kokių kolekcijų, vertingų išsvijos menininkų kūrinių ten eksponuojama ir saugoma?

LDM gimė prieš 30 metų savanorių dailininkų iniciatyva. PLC pastato rūsyje nusprendę įkurti meno muziejų, šie žmonės nuėjo sunkų kelią. Pirmosios muziejaus direktorės Dalios Šlenienės ir bendražygių pastangomis muziejuje surinkta didelė ir turtinga išsvijos dailininkų darbų kolekcija. Čia kruopščiai saugoma išsvijos dailės istorija, gerbiama kūrusių dailininkų atmintis. Muziejaus saugyklose – šimtai tapybos, akvarelės, keramikos, medžio darbų. Didžiuojamės tapytojų Puzino, Mieliulio, Igno, grafikų Dargio, Petravičiaus darbais. Keramikų Marčiulionienės, Vizgirdos darbai puošia mūsų nekilnojamosios ekspozicijos sales. O kur dar puiki Lietuvių tautodailės instituto kuruojama ekspozicija, atnaujinta medžio drožinių salė.

„Siela“ nebuvo įkurta tuščioje vietoje - LDM ten ir anksčiau buvo ekspozicijų erdvė, tačiau ji neturėjo vardo, nebuvo apibrėžta kaip atskira galerija. Prieš trejetą metų įvyko kardinalūs pokyčiai - naujai

„pakrikštytos“ galerijos atidarymo proga surengtoje parodoje buvo eksponuota daugiau kaip 40-ies autorių meno darbai, atidaryme apsilankė per 500 žmonių. Kodėl parinktas būtent toks pavadinimas ir kas tas populiariosios „Sielos“ krikštavėvis ar krikštamotė?

Galerijai vardą daviau aš. Netikėtai atėjo į galvą. Juk viskas, kas ten vyksta, yra sielos darbas, skirtas žmonių sielų atgaivai, nusiramimui, praturtinimui. Džiugu, kad vardas pasiteisino su kaupu. Dabar mes, darbuotojai, šypsomės. Tikiuosi, kad pavadinimas gyvuos ilgiau, nei mes ten dirbsime.

Dailės muziejų PLC įkūrė ir iki Jūsų jam vadovavo vadinamieji dipukai, t. y. karo metų imigrantai. Jūs - pirmoji vadinamųjų trečiabangių imigrantų atstovė, kuriai buvo patikėtas galerijos ir viso Muziejaus vairas. Ar sunku pateisinti steigėjų lūkesčius? Ar galite pasakyti, jog noriai besilankantys „Sieloje“ tautiečiai nebeskirsto savęs į „bangas“, kartas ir pan.?

Mėgstu sakyti, kad mūsų darbus laimina Dangus. Gal todėl mes nejaučiame didelės prarajos tarp dipukų ir trečiabangių. Ir vieni, ir kiti lankosi, suranda bendrą kalbą. Aš asmeniškai jaučiu didelę pagarbą vyresnės kartos žmonėms, įkūrėjams, rėmėjams. Juk tai jie paklojo pamatus dabarčiai. Visada remiuosi žmogiška meile artimui, tada dalykai sprendžiasi ramiai, palankiai. Mes buriame šviesius, geranoriškus, meną ir kūrybą vertinančius lietuvius. Jų amžius, emigracijos bangos nėra esminis kriterijus. Viešoji nuomonė linkusi tai per daug akcentuoti, tačiau reikėtų visada ieškoti tų sąlyčio taškų, to, kas mus jungia, o ne skiria. Ypač mėgstu klausytis pagyvenusių dipukų pasakojimų, klausti patarimų. Juose tiek daug išminties, idėjų, pasiaukojimo, man tai yra arti kūno kaip savi marškiniai. Stagnacija mane nervina, matau ją kartais kitose organizacijose, tai stabdo progresą, gaila. Tačiau visada tikiu šviesia proto ir širdies sąjunga.

Jeigu ne paslaptis, ar LDM direktorės pareigos - tai Jūsų pagrindinis darbas? Ar tai labiau savanoriška, neapmokama veikla?

Pareigos? Tai gyvenimo būdas. Ir ne mano vienos. Vidas, mano vyras, ir Ramūnas Inokaitis visada šalia. Mūsų trijulė yra nuolatiniai idėjiniai bičiuliai bei darbuotojai. Virga Remeika, Izida Valatka, Robertas Vitas (LDM Tarybos pirmininkas) visada pasiruošę padėti, prisidėti, spręsti iškylančius klausimus. O kur dar Tautodailės instituto moterys, Meno mokyklos mokytojai... Mūsų daugėja. Ir jei norite atsakymo apie algą, tai atsakau tiesiai - niekas jos negauna ir

pragyvena iš kitų darbų arba tiesiog kaip aš – iš santaupų. „Ant idėjos“ laikosi viskas. Kai nebebus išėivijoje savanorių, nebebus ir tokių organizacijų kaip muziejus. Negaudamas atlyginimo žmogus įpranti atsisakyti kai kurių vakarietiško gyvenimo malonumų, bet, antra vertus, šioje savo veikloje matau daug daugiau prasmės, nei dirbdama už didžiausią atlygį.

Apie galerijoje „Siela“ vykstančius renginius - parodas, koncertus, spektaklius ir kt. - tarp Čikagos lietuvių sklinda kone legendos, tokių aktyvų kultūrinį gyvenimą jie seniai regėję! Papasakokite trumpai, kas gi ten pas jus vyksta?

Ačiū Jums. Jei tos legendos yra šviesios, įkvepiančios, skatinančios gyventi draugiškai, dalintis dosniai, rūpintis nuoširdžiai, siekti atkakliai -- tada tegu jos sklinda. Dėl to pasaulis bus gražesnis mums visiems.

Muziejus gyvas ir jame rasite viską: nuo parodų, koncertų, Meno studijos su keramikos dirbtuvėmis, vaikų ir suaugusių meno klasėmis, skaityklėlės su Knygų klubu, meno darbų parduotuvėlės, jogos užsiėmimų, chorų repeticijų iki privačių susibūrimų, paminėjimų ir net išraiškingų privačių vakarėlių. Čia viskas pulsuoja idėjomis ir energija.

Asta (antra iš kairės) su bičiulėmis jungiasi prie viso pasaulio lietuvių giedoti „Tautišką giesmę“. 2010 m.

Meno galerijos eksponatai

Čia vyksta ir tokie maži stebuklai

Mažieji dailininkai su vadovėmis

Pasiruošimas jogai

Teatro būrelis su mokytoju Andrium Vitu

**Kokie labiausiai įstrigę atmintin, sėkmingiausi galerijos „Siela“ renginiai?
Kas vyks čia artimiausiu metu?**

Sėkmingais vadinu tuos renginius, iš kurių žiūrovai ar dalyviai išeina atsigavę, praturtėję dvasiškai. Tada žinau, kad jie grįš dar. Ir kitiems pasakys. Tai kaip tyras šaltinis: jei jo vanduo skanus, visi paragavę žinos, kur eiti ištroškus. Per kiek daugiau nei trejus metus artėjame prie įvykusių 200 renginių. Nenoriu išskirti nė vieno. Visus juos ruošdami dirbome ir visus laiminome vienodai.

Dabar suku galvą dėl didžiulės mozaikos „Pražydusi Trispalvė“ ant PLC lauko sienos. Vaikai ir suaugusieji jau prigamino galybę porceliano gėlelių, kurios atgaivintų ne tik rūškaną sieną, bet ir sušildytų daug mažų ir didelių lietuvių širdžių. Deja, paramos iš Lietuvių Fondo negavome, o projektas ypač brangus – teks daug padirbėti, kad įvykdytume. Bet žinau, kad atliksime.

Tai man jau turbūt sufleruoja atsakymą į kitą mano klausimą: su kokiais

didžiausiais iššūkiiais susiduriate savo veikloje?..

Ech, koks dažnas ir koks chrestomatiškas klausimas. Mes negalime atsikvėpti ar įgyvendinti prasmingiausių, reikalingiausių idėjų dėl vienintelės priežasties – finansavimo nebuvimo. Galbūt mūsų veiklą kada nors pastebės koks turtingas mecenatas ir uždegs žalią šviesą galybei sumanymų. Pinigai be idėjos yra tušti, kaip ir idėjos be pinigų yra nevaisingos.

Ir pabaigai -- nebijokime pasvajoti: kokie Jūsų ambicingiausi ateities planai?

Svajoti yra mano mėgiamiausias užsiėmimas. Dabar turiu tokią vieną didžiulę svajonę užspaudusi saujoje. Širdimi auginu, brandinu. Dar neatėjo laikas pasakyti. Svajones reikia išnešioti tyliai, su meile, kaip vaikus, nes pasirodžiusios per anksti jos nėra pasiruošusios tapti realybe. Dangaus meldžiu laiko, kurio reikės tam atlikti. O kad užteks palaiminimo – neabejoju. Tai Šviesos darbai. Juos laimina visada.

Dėkoju už pokalbį ir nuoširdžiai linkiu, kad visa, apie ką svajojate - išsipildytų!

A. Zimkus asmeninio archyvo nuotraukos

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

